

ISRAEL I COLÒMBIA, UNA RELACIÓ PREOCUPANT

Arnau Carné
02/06/2010
International Peace Observatory
www.peaceobservatory.org

Ha passat altra vegada. Veure a les notícies amb impotència com l'exèrcit israelià executava una altra operació amb morts passant per alt qualsevol norma que pretengui regular els excessos en un operatiu militar, ja no parlem de les normes que pretenguin defensar els Drets Humans.

Aquesta vegada ha abordat en aigües internacionals els vaixells plens d'activistes de diferents nacionalitats que duïen ajuda humanitària a la bloquejada Franja de Gaza, Palestina.

Les informacions sobre les persones activistes mortes encara no estan molt clares, l'exèrcit israelià tracta d'impedir les comunicacions que puguin esclarir els fets.

La ONU ha condemnat els fets i demana a Israel que els investigui, tot i que no ha volgut condemnar al govern israelià.

Mentrestant, la societat solidària amb Palestina i contrària a l'Estat racista d'Israel demana cada cop amb més força la fi del bloqueig a la Franja de Gaza i el Boicot, les Desinversions i les Sancions a Israel per acabar amb la seva impunitat en la violació sistemàtica dels Drets Humans.

I tot això què té a veure amb Colòmbia?

Relacions entre Colòmbia i Israel

“Colòmbia és el país d'Amèrica Llatina amb major relació amb Israel a nivell polític, amb un intercanvi militar molt fort”. Aquestes són les paraules del president del Centro Israelita de Bogotà, Marcos Peckel. (<http://www.prensajudia.com>) I ens donen una idea de com estan les relacions entre els Estats colombià i israelià.

Segons informes del Ministeri de Comerç Exterior, Israel és el primer soci comercial de Colòmbia a l'Orient Mitjà. 315 empreses d'aquest Estat exporten a Colòmbia. Aquest mercat representa més del 80% de l'intercanvi comercial amb aquesta zona. (<http://www.eldiario.com.co> 17/03/2010)

L'ambaixada d'Israel a Colòmbia, a la seva pàgina web (<http://bogota.mfa.gov.il>) apunta que les relacions entre ambdós països es manifesten en varis aspectes, com el de la cooperació internacional, que va començar als anys 60 després de que s'obris a Israel el Centre de Cooperació Internacional (Mashav), que ofereix més d'un centenar de beques a professionals per a realitzar cursos durant l'any, de les quals se'n beneficien al voltant

de 100 colombianes.

Anualment, més de 100 colombianes participen en cursos i trobades en diversos centres i instituts educatius d'Israel. A la vegada, centenars d'experts israelians han fet visites acadèmiques, que han acabat jugant un paper important en el desenvolupament de sectors agrícoles com el bananer i el de la floricultura, i també en els sectors d'educació i salut, entre altres.

L'àrea comercial també és un pilar important de les relacions bilaterals, ja que a part de que Colòmbia és el tercer país més important pel comerç entre Israel i Amèrica Llatina; avui en dia el 90% del comerç que Colòmbia realitza amb l'Orient Mitjà es fa amb Israel, el qual al 2002 va assolir els 200 milions de dòlars, nivell que es manté actualment.

Israel importa de Colòmbia matèries primes, minerals, productes agrícoles, i inclús telenoveles. Israel ha exportat cap a Colòmbia els seus sistemes d'irrigació, productes agroindustrials, químics, plàstics, de comunicacions i de salut.

Fins aquí podria semblar que es tracta d'una relació privilegiada, però normal, a nivell comercial entre dos Estats. Però el que realment pot preocupar a les organitzacions de defensa dels Drets Humans són altres relacions.

Israel arma a Colòmbia

Aquest és el titular d'una notícia de l'11/02/2008 del diari nicaragüenc "El nuevo diario" (<http://www.elnuevodiario.com.ni>). Segons aquesta notícia el govern colombià tenia previst adquirir tretze avions caça-bombarders Kfir, supersònics, d'origen israelià, i repotenciar-ne uns altres onze, per completar una flota de 24 caces per utilitzar en tasques d'intel·ligència i bombardeig en el conflicte intern i com a força dissuasiva davant qualsevol atac des de l'exterior.

Aquesta és la informació que va facilitar el Ministre de Defensa colombià, Juan Manuel Santos, (avui candidat a la presidència de Colòmbia), durant la seva visita a Israel al febrer de 2008 per entrevistar-se amb l'aleshores president Shimon Peres, el primer ministre Ehud Olmert i varis alts funcionaris del govern israelià.

Sobre aquesta visita, el diari colombià "El Tiempo" (<http://www.eltiempo.com>), en una notícia publicada l'11 de febrer de 2008 destaca les declaracions d'Ehud Olmert: "*Entre Colòmbia i Israel no hi ha límits pel que fa als camps en els que podem cooperar*".

I a la pregunta de "Què pot rebre Colòmbia d'Israel en matèria de lluita contra el terrorisme?" el ministre de Defensa colombià Juan Manuel Santos respon que "*Israel té unes de les majors intel·ligències del món. El terrorisme es combat sobretot i primerament amb intel·ligència i és molt el que Israel ens pot ensenyar i ajudar en aquest tema. Hi ha acords concrets, però no per discutir-los en públic*".

Expressar que uns acords no són per discutir-los en públic quan fan referència a tasques "d'intel·ligència" enmig d'un conflicte armat on abunden les denúncies de violació del Dret Internacional Humanitari i amb un Estat que ha reconegut certs mètodes de tortura en els interrogatoris com a 'legítims', dona argumentació suficient per preocupar-se.

D'altra banda, en un article publicat al diari també colombià "El Espectador" (<http://www.elespectador.com>), amb data 8 d'agost de 2009, s'apuntava que cada cop és major la importància de l'armament i l'assessoria d'intel·ligència d'Israel en la guerra colombiana. De fet, Israel, així com Estats Units, és des de fa 20 anys un dels països que més armament subministra a Colòmbia, destacant l'adquisició per part de Colòmbia de la fàbrica de fusells Galil al 1994.

En aquest article, el ministre Santos declarava que els dos països (referint-se a Colòmbia i Israel), encara que estiguin separats per deu mil quilòmetres de distància, tenen com a enemic comú al terrorisme i que per això, a més de subministres, comparteixen informació d'intel·ligència.

Sobre qüestions d'intel·ligència, es menciona que els diaris israelians Yediot Aharonot i Haaretz van revelar que l'alliberament d'Ingrid Betancourt i dels seus companys de captiveri (polèmica per les denúncies d'us indegut de la iconografia de Creu Roja i de Telesur per part de l'exèrcit colombià) "va implicar a desenes d'experts en seguretat", gràcies a la coordinació de l'empresa Global CST, a la que li atribuïren un contracte per US\$ 10 milions a Colòmbia. Aquesta empresa és propietat del cap de planificació de l'Estat Major d'Israel, el general Israel Zivn.

La "guerra bruta"

En paral·lel a les relacions bilaterals oficials entre Estats, però denunciades les seves complicitats per organitzacions de defensa dels Drets Humans, les relacions entre Colòmbia i Israel en matèria militar s'han caracteritzat per la utilització de mercenaris israelians en l'entrenament de grups paramilitars a Colòmbia (un dels casos més famosos és el de Yair Klein) i per l'entrenament d'alguns d'aquests paramilitars colombians a Israel (com és el cas del cap paramilitar Carlos Castaño), sobretot a la dècada dels anys '80 del passat segle XX.

S'ha de recordar, com apunta un article de la pàgina web del Col·lectiu d'Advocats "José Alvear Restrepo" (<http://www.colectivodeabogados.org>), les paraules d'Alfredo Baquero, àlies 'Vladimir', acusat formalment de ser l'autor de les massacres d'Honduras i La Negra, a Urabá, i Mejor Esquina, a Córdoba: *"Ells ens van ensenyar la tàctica anglesa i alemanya, que consistia en que a l'enemic s'havia d'exterminar-lo d'arrel. Ens van dir que un guerriller o un auxiliador de al guerrilla, ubicat en un lloc clau, ens podia fer molt mal. Aleshores vam sortir com a bojós a perseguir als col·laboradors i al braç armat de les Farc. I els vam donar molt dur. Al qui detectàvem li donàvem. Va ser apassionant ser alumne de Yair Klein"*.

Tenint en ment aquests referents, no deixen de crear preocupació notícies com l'apareguda a l'edició del 4 d'agost de 2007 de la revista "Semana" (<http://www.semana.com>), on anuncia que un grup d'ex militars israelians assessora a l'alt comandament de les Forces Armades en intel·ligència.

Segons la notícia, la base d'operacions d'aquest grup està a la base de Tolemaida (Nilo, Cundinamarca), i la seva ingerència és al més alt nivell, doncs estan treballant en dues àrees que són crítiques en tot el sector de defensa: millorar la intel·ligència, i els processos de comandament i control.

A la vegada, s'anuncien les crítiques dirigides a la qüestió de per què el Ministre Santos va recórrer a un grup privat –considerat mercenari- i no directament al govern d'Israel, o a altres governs com el nord-americà o el britànic que ja tenen cooperació amb Colòmbia en matèria d'intel·ligència.

Però també preocupen els mètodes que pugui generar aquesta col·laboració, tenint en compte que l'Estat d'Israel ha construït tot el seu aparell de seguretat sent permissiu amb pràctiques i mètodes qüestionables. D'exemples n'hi ha en operacions encobertes fora del seu territori per part del Mossad (servei d'intel·ligència israelià) o en la presència d'ex militars israelians als interrogatoris a la presó d'Abu Ghraib a Iraq.

El discurs “defensiu” d'Israel i la vulneració dels drets humans sota l'eslògan de la “lluita contra el terrorisme”

El diari digital “El Reloj.com” (<http://www.elreloj.com>), linkat des de la pàgina web de l'ambaixada israeliana de Colòmbia, en la seva notícia del 31 de maig de 2010 sobre l'abordatge de l'exèrcit israelià als vaixells que duïen ajuda humanitària a la Franja de Gaza, apunta que *“uns deu activistes haurien resultat morts en combat amb forces israelianes durant la incursió d'aquestes últimes al vaixell Mavi Marmara”*. Aquí s'ha de ressaltar l'expressió de “morts en combat”, com si l'intent de dur ajuda humanitària formés part d'una agressió militar.

Seguidament el diari anota que *“des del vaixell es va disparar contra les embarcacions israelianes, el que obligà a les forces israelianes a respondre al foc”*. I detalla que *“els activistes de diferents països i en la seva majoria palestins, van atacar als soldats amb armes blanques i amb garrots i intentaven prendre les armes als soldats”*.

Aquest mateix diari treia un titular l'1 de juny de 2010 que deia: *“soldats israelians en situació crítica, manifestants ataquen a l'Armada amb armes de foc i ganivets”*. I en el cos de la notícia treia les declaracions del vice-ministre d'Assumptes Exteriors d'Israel, Danny Ayalon, qui va dir en una conferència de premsa realitzada el dilluns 31 de maig respecte a la flota de vaixells d'ajuda humanitària: *“L'armada d'odi i violència que recolza a la organització terrorista Hamás ha estat una provocació premeditada i indignant. Els seus organitzadors són ben coneguts pels seus llaços amb la Jihad, al-Qaeda i Hamás. Tenen una història de contraband d'armes i terrorisme mortífer”*.

Les primeres onades colonitzadores i la creació de l'Estat d'Israel al 1948 es van justificar en nom de la persecució soferta per la comunitat jueva a Europa. A partir d'aquí, qualsevol operació d'agressió militar de l'exèrcit israelià ha anat acompanyada d'una defensa política “defensista” de l'Estat d'Israel, ja sigui d'una agressió d'un Estat extern, d'una agressió d'un grup guerriller palestí, d'una agressió d'una protesta civil, o d'una agressió protagonitzada pel llançament de pedres d'un nen contra un tanc.

L'acusació de qualsevol acció o protesta contra l'Estat d'Israel, contra el seu règim qualificat “d'apartheid” per associacions de defensa dels Drets Humans o contra les seves agressions militars, és titllada pels aparells de propaganda israelians com de recolzament “al terrorisme de Hamás”. Ja sigui una protesta organitzada per algun grup palestí o per qualsevol organització internacional.

Però el més preocupant és que abans o després de fer aquestes declaracions, ve l'acció

desproporcionada de l'exèrcit israelià. Ara els exemples més clars els tenim en el bombardeig i la incursió militar dins de la Franja de Gaza el passat hivern de 2008 – 2009, amb un saldo d'uns 1.400 morts palestins, amb el pretext de que el grup Hamàs havia llançat coets casolans contra territori israelià (segons el Ministeri d'Assumptes Exteriors d'Israel, els coets 'Qassam' han matat a 16 persones des de juny de 2004). I un altre exemple és aquest últim atac de l'exèrcit israelià als vaixells d'activistes internacionals que duïen ajuda humanitària a la Franja de Gaza, encara bloquejada per l'Estat d'Israel.

Després de veure quina és l'actuació de les Forces Armades i dels serveis d'intel·ligència de l'Estat d'Israel, després de veure quina és la relació entre Israel i Colòmbia en matèria de "defensa", no és descabellat almar-se, no és descabellat preocupar-se pels fruits d'aquesta relació.

Les Forces Armades Colombianes han estat denunciades per diferents ONG per violar el Dret Internacional Humanitari, pels escàndols dels "falsos positius", les execucions extrajudicials, la seva incursió en territori Equatorià el passat març de 2008 va posar a la diplomàcia colombiana en problemes, el DAS ha estat esquitxat pels escàndols de les "chuzadas" (espionatge telefònic i telemàtic), ciutadanes colombianes han estat detingudes a Venezuela acusades d'espionatge, les denúncies per tortures de persones preses i detingudes no són poques, continuen trobant-se fosses comunes (com la de 2.000 cadàvers trobada a La Macarena a inicis de 2010), i segueixen les denúncies d'assassinats per grups paramilitars després de la seva suposada desmobilització.

La resposta del fins ara govern d'Uribe Vélez a totes aquestes denúncies es pot trobar a la seva declaració davant les Forces Militars en ocasió dels 100 anys de fundació de l'Escola Superior de Guerra de Colòmbia al maig de 2009: *"Han fet aquestes denúncies amb odi basant-se en falses imputacions en contra de la Força Pública"*.

Una altra de les seves respostes, dirigida concretament contra les ONG de drets humans, i que en el seu moment van causar gran preocupació, van ser les de *"polítics que finalment serveixen al terrorisme i que s'escuden covardament en la bandera dels drets humans"*.

Aquesta similitud entre titllar als grups que denuncien la vulneració dels Drets Humans de complicitat amb "l'enemic terrorista", aquesta similitud en vincular a la gent que exigeix unes condicions de vida dignes amb "l'enemic terrorista", i aquesta utilització del discurs de "l'enemic terrorista" per justificar operacions militars, juntament a la relació militar que tenen Colòmbia i Israel, fa témer el pitjor.

Vivim en un món on es globalitzen els mercats econòmics. Aleshores és normal que també es globalitzin les pràctiques militars que els defensen. Sobre això, el nom "Escola de les Amèriques" pot donar-nos arguments per la preocupació davant de tals fets.

Aleshores, les organitzacions de defensa dels Drets Humans també haurien de "globalitzar" la seva lluita. Perquè un cas de violació dels Drets Humans a Colòmbia podria tenir relació amb l'exèrcit colombià, però també podria tenir-la amb l'exèrcit israelià, així com pot tenir-la amb una empresa colombiana, amb una empresa multinacional, amb un Estat europeu o amb els Estats Units d'Amèrica. Relacions que hem d'estudiar i denunciar.

És per això que a les organitzacions que treballen per la defensa dels Drets Humans a Colòmbia ha de preocupar-los la impunitat amb la que Israel vulnera aquests drets, ja que aquesta vulneració pot ser exportada a Colòmbia. És per això que s'hauria de pressionar al govern colombià perquè trenqui les relacions amb l'Estat d'Israel, de la mateixa manera en que la societat colombiana hauria d'adherir-se a la crida al Boicot a Israel per aturar la barbàrie que s'està cometent a Palestina i per evitar l'exportació d'aquesta barbàrie en territori colombià.

La millor forma de trencar les relacions de la barbàrie és estrènyer les relacions de la solidaritat.